

Peralada, una història petrificada

Text i fotos > **QUIM CURBET**, fotògraf i escriptor

Peralada és un poble vetust, instal·lat damunt d'un promontori antediluvià, just allà on conflueixen el Llobregat d'Empordà i l'Orlina, que baixen, amb vocació alluvial, des dels contraforts de l'Albera. Les seves aigües, calmoses en temps de sequera i nerviüdes quan hi ha llevantada, acaben trobant-se amb les de la Muga en una resclosa a Vilanova, a la part baixa del municipi. Aquesta confluència persistent, però canviant d'humor segons el temps, dibuixa un paisatge que ha marcat durant segles la fesomia, l'economia i el caràcter d'aquest racó de l'Alt Empordà, aferrant-lo a la terra com l'arrel d'una alzina.

El seu terme municipal forma una gran taca enmig del mapa de la comarca, com si s'hagués vessat un got de vi negre en unes estovalles de diumenge. És una extensió ordenada i generosa, pacientment dibuixada pel traç dels marges i el recorregut capriciós dels camins rals, on les vinyes estableixen una simetria tranquil·la i productiva al costat d'oliverars mil·lenaris. Des de l'elevació on hi ha la vila, aquesta taca sembla estirar-se fins a tocar amb els dits la línia blava del golf de Roses, d'una banda, i els turons aspres de l'altra, en una possessió del territori que és tant geogràfica com històrica.

La història ha deixat traces cantelludes a cada racó. Són com herbes silvestres que creixen entre les pedres dels murs, s'insinuen en la fredor romànica del claustre de Sant Domènec, o reposen, plenes de memòria, entre la pàtina que deixa el temps en els arcs gòtics dels finestrals. Cada pedra del castell, cada volta del convent, cada esquinx de sol en un pati emparat explica un fragment d'aquell passat que va fer d'aquest turó, successivament, punt de vigilància, feu disputat i, finalment, senyoriu d'una noblesa —antiga o sobrevinguda— que va voler deixar, amb els jardins i la biblioteca, el segell del poder i dels seus gustos.

>> *Vista del poble al seu turó.*

>> Celler dels vins i caves Peralada.

>> Una parella de cigonyes al seu niu, en un dels plàtans del jardí del castell.

>> Resclosa de Vilanova de la Muga.

>> Església de Santa Eulàlia de Vilanova de la Muga.

Ramon Muntaner, cronista de l'expansió mediterrània catalana i veí il·lustre d'aquestes contrades, sabia també d'aquestes pedres i d'aquestes confluències. En les seves cròniques, Peralada ja apareix com un nucli d'una certa importància, un lloc en la xarxa de pobles i castells que articulaven (i defensaven) l'Empordà medieval. La

seva ploma, pràctica i vivaç, descriu un món de senyors, batalles i pactes en què aquest racó amb llunyanes vistes al golf —al golf de Roses— era més que un accident geogràfic: era un punt d'ancoratge de la identitat i el poder local, un silenciós testimoni dels esdeveniments que ell mateix narrava des de la distància dels anys, però amb el

paisatge empordanès encara fresc a la memòria.

Peralada ha quedat petrificada en aquest Empordà petri, igual que Castelltó, que Vilabertran o que les ruïnes d'Empúries. Però és una petrificació viva, una permanència que no n'exclou el batec. La seva vida, en la modernitat, no es mesura per l'estrèpit,

>> Castell de Vallgornera.

>> Detall de la col·lecció de vidres del castell.

sinó pel lent ritme dels cicles vegetals en el camp i per la lleugera remor que deixen, entre pedra i pedra, la gent del poble, els visitants del castell, els aficionats al festival d'estiu, o el mateix Josep Pla, que en les seves pàgines li va atorgar la immortalitat que només concedeix la llengua ben escrita. Perquè aquí, a la fi, tot conflueix: l'aigua dels rius, les rutes de la història i les mirades de qui ha sabut llegir, en aquest mosaic de vinyes, pedra i memòria, una lliçó senzilla i profunda sobre l'art de romandre.

Ara, a Peralada, sobretot, s'hi fabriquen vins d'incert prestigi i esperances més incertes encara en les taules del casino. Els llibres descansen en la foscor privada del convent del Carme, els cignes defensen la seva intimitat, les cigonyes es reclouen en els seus nius i la història passa de llarg per la llunyana autopista i la via del tren d'alta velocitat, encara més llunyana. I, així i tot, el pes de la vinya i l'olive-

ra i la gravetat de la pedra continuen essent forts. El promontori continua al seu lloc, testificat pels rius i testimoni dels segles, desafiant el pas del món amb una obstinació serena i antiga. És aquesta doble realitat —la d'un lloc que viu en el seu temps sense re-

negar del seu pes específic— la que el converteix, més enllà del mapa i de la crònica, en un veritable paisatge. Per descobrir-lo, només cal aturar-se, mirar-lo des del seu nivell i deixar que la seva quietud, feta de temps compacte, us n'expliqui la veritable naturalesa.

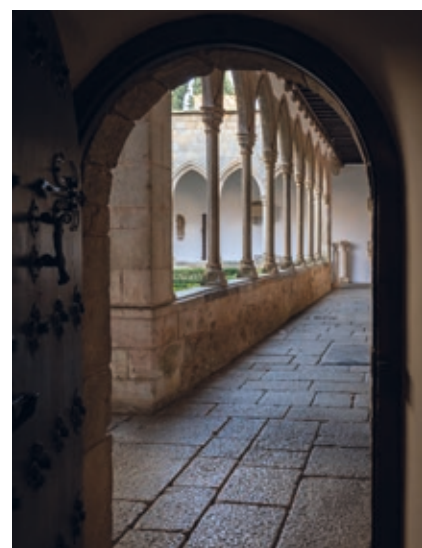
>> Sala principal de la biblioteca del castell.

>> Sostre enteixinat de fusta de l'església del convent del Carme.

>> Façana est del castell, amb les dues torres característiques.

>> Claustre del convent del Carme.

>> Plaça Gran.

>> Claustre de Sant Domènec.